

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/167	23 januari 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 4/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubricceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

J.C.F. Knapp

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/167 d.d. 23 januari 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

04/96

(Afgesloten 231200A JAN 1996)

Conclusie/voorzicht

Het ontslag van de Bosnische premier Silajdzic is waarschijnlijk het gevolg van wrijvingen tussen hem en president Izetbegovic. De nieuwe premier Muratovic zal naar verwachting de koers van Izetbegovic volgen. Dit zal voor de Bosnische Serviërs geen aanleiding zijn om hun (naar verwachting negatieve) houding ten aanzien van die regering bij te stellen.

De nieuwe leider van de Bosnische Kroaten heeft zich positiever geuit ten aanzien van samenwerking met de Moslims dan zijn voorganger. Mogelijk dient deze uitspraak evenwel primair politiek-propagandistische doelen.

De Kroatische Serviërs hebben opnieuw voorbehouden gemaakt bij de in het akkoord van Erdut voorziene en ook in de jongste resoluties van de Veiligheidsraad genoemde demilitarisering van oost-Slavonië.

Bosnië-Herzegovina

De Bosnische premier Silajdzic, die onlangs door het Bosnische presidium was voorgedragen om ook de nieuwe Bosnische regering (waaraan alle drie bevolkingsgroepen dienen deel te nemen) te leiden, heeft gesteld voor laatstgenoemde functie niet beschikbaar te zijn. Aanleiding was het feit dat het Bosnische parlement heeft bepaald dat deze regering slechts vijf personen zal bevatten. Silajdzic heeft verklaard dit besluit te beschouwen als een poging de macht van de toekomstige centrale Bosnische regering te beperken. Inmiddels is bekend geworden dat het Bosnische presidium de huidige minister voor samenwerking met internationale instellingen, Muratovic, heeft voorgedragen als nieuwe premier.

Er was reeds geruime tijd sprake van wrijvingen tussen Silajdzic en de Bosnische president Izetbegovic. Als gevolg daarvan had Silajdzic het afgelopen najaar reeds zijn ontslag aangeboden, maar dit was toen door Izetbegovic niet aanvaard, vermoedelijk vanwege de grote populariteit van Silajdzic onder de Bosnische bevolking. Zoals reeds eerder gemeld, maakte de voordracht van Silajdzic tot premier van de nieuwe centrale regering deel uit van een poging van Izetbegovic om de invloed van Silajdzic te beperken. Anders dan nu het geval is, zou Silajdzic in de nieuwe constructie namelijk niet de leiding krijgen over de regering van de Moslim/Kroatische Federatie, waarvan de invloed naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk groter zal blijken te zijn dan die van de centrale regering. Laatstgenoemde zal

naar verwachting te maken krijgen met obstructie van Servische zijde. Vermoedelijk is dit ook een reden dat Silajdzic nu verdere medewerking aan de centrale regering weigert.

Muratovic geldt als een medestander van Izetbegovic. Mede gezien zijn huidige verantwoordelijkheden moet worden verwacht dat hij ook in zijn toekomstige functie groot belang zal hechten aan goede betrekkingen met de organisaties die betrokken zijn bij uitvoering van het vredesakkoord in Bosnië-Herzegovina (in het bijzonder IFOR). Aangenomen wordt dat Muratovic zich ook in de toekomst door Izetbegovic zal laten leiden in zijn politieke opstelling. De Bosnische Serviërs, die naar verwachting toch al hun participatie in de centrale Bosnische regering tot het minimum zullen beperken, zullen de benoeming van Muratovic niet als een stimulans beschouwen om de samenwerking met IFOR te intensiveren.

Onlangs is een nieuwe voorzitter benoemd voor de Bosnische HDZ, de belangrijkste partij van de Bosnische Kroaten en zusterpartij van de gelijknamige Kroatische regeringspartij. Het betreft de huidige vice-voorzitter van de HDZ, Rajic. De functie was vacant geworden toen Rajic's voorganger Kordic ten tijde van de onderhandelingen over een vredesverdrag was overgeplaatst naar een functie in Kroatië. Diens overplaatsing hield vermoedelijk verband met zijn protest tegen de overeengekomen intensivering van de samenwerking met de Moslims, en mogelijk tevens met het feit dat Kordic formeel is beschuldigd van oorlogsmisdaden jegens de Moslims.

Rajic heeft inmiddels verklaard dat hij "Herceg-Bosna", de "Kroatische Republiek" in Bosnië-Herzegovina, beschouwt als een "tijdelijke oplossing" voor de behoeften van de Bosnische Kroaten; hij stelde ervan uit te gaan dat Herceg-Bosna in de toekomstige staatsstructuur van Bosnië-Herzegovina moet worden ingepast. Deze uitspraak is opmerkelijk. Hoewel de Bosnische Kroaten in principe reeds meermalen hadden toegezegd Herceg-Bosna te zullen opheffen, was er in de praktijk geen sprake van concrete stappen in die richting. Hoewel ook Rajic kennelijk geen spoedige volledige opheffing van Herceg-Bosna voorziet, wijzen zijn woorden op een positievere opstelling ten aanzien van samenwerking met de Moslims. Overigens is zeker niet uitgesloten dat deze uitspraken met name politiek-propagandistische doelen dienen en een positieve opstelling van de Kroaten ten aanzien van de Federatie met de Moslims moeten illustreren. In de praktijk kan de terughoudende opstelling van de Bosnische Kroaten in dit opzicht onveranderd blijven.

Van EU-zijde is verklaard dat op korte termijn politie-functionarissen uit Kroatië zullen worden overgebracht naar Mostar om daar bij te dragen aan hervatting van de reguliere politiewerkzaamheden. Een aanbod daartoe was vorige week gedaan door de Kroatische minister van Defensie Susak in een gesprek met EU-bestuurders in Mostar. Zoals bekend wil de EU de samenwerking tussen Kroaten en Moslims in de stad herstellen in de hoop dat daarvan een positieve stimulans zal uitgaan voor de samenwerking in geheel Bosnië-Herzegovina. Tot op heden zijn deze pogingen met name doorkruist doordat de Kroaten het westelijke deel van Mostar onder volledige controle willen houden en daarom de invloed van de Moslims aldaar zo veel mogelijk pogen te beperken. Tegen die achtergrond is het opmerkelijk dat Kroatische politiemensen nu gaan bijdragen aan het herstel van de samenwerking op het gebied van de ordehandhaving. Opmerkelijk is ook de rol van Susak, die geldt als één van de

[REDACTED]

grootste voorstanders van de vestiging van een etnisch "zuiver" Groot-Kroatië, met inbegrip van (west-)Mostar.

De afgelopen tijd is, ook vanuit Europa (met inbegrip van Duitsland) herhaaldelijk kritiek geleverd op Kroatië, met name met betrekking tot het Kroatische optreden in Mostar en de behandeling van Serviërs in de voormalige UNPA's. Het aanbod van Susak kan dan ook bedoeld zijn als antwoord op deze negatieve publiciteit. In de praktijk moet ervan worden uitgegaan dat de Kroatische politiefunctionarissen in Mostar zich primair zullen laten leiden door specifiek Kroatische veiligheidsoverwegingen. Hun samenwerking met de Moslim-politie in Mostar zal dan ook naar verwachting zeker geen inbreuk maken op de Kroatische aanspraken op de stad.

Een (Moslim-)functionaris in oost-Mostar heeft IFOR tenminste voor een deel verantwoordelijk gesteld voor de optredende vertraging in het herstel van de Bosnische economie. Volgens deze verklaring bezet IFOR een groot aantal industriële complexen, waardoor hervatting van de productie aldaar wordt verhinderd. Impliciet werd gesteld dat dit de demobilisering van Bosnische militairen vertraagt, omdat dezen geen alternatieve werkgelegenheid kan worden geboden. Ook in Tuzla stelden Moslims dat het gebrek aan arbeidsmogelijkheden de demobilisering vertraagt. Hoewel IFOR inderdaad een aantal industriële complexen gebruikt om zijn troepen in onder te brengen, is het uiterst twijfelachtig dat dit hervatting van de industriële productie op grote schaal blokkeert. In de praktijk lijken andere factoren, zoals een gebrek aan investeringsmiddelen of grondstoffen, alsmede logistieke problemen daarvoor in de eerste plaats verantwoordelijk. Bosnische bevelhebbers hebben bovendien de afgelopen maanden herhaaldelijk onderstreept rekening te houden met een heropleving van de strijd in Bosnië-Herzegovina. De Bosnische uitspraken kunnen er daarom ook op duiden dat de Bosnische autoriteiten de huidige sterkte van de strijdkrachten willen handhaven, maar de verantwoordelijkheid voor het uitblijven van een grootschalige demobilisatie elders pogen te leggen.

Een (Moslim-)functionaris in Tuzla heeft tegenover [REDACTED] verklaard dat er zich drie legers bevinden in de "Servische Republiek" (RS) in Bosnië-Herzegovina. Deze zouden respectievelijk onder bevel staan van president Karadzic, generaal Mladic en generaal Gvero. Laatstgenoemde zou zijn orders ontvangen van de Servische president Milosevic. Er is reeds geruime tijd sprake van wrijvingen tussen Karadzic en Mladic, de formele opperbevelhebber van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS). In het kader van die confrontaties, die reeds enkele malen zouden hebben geleid tot een aanslag op het leven van Karadzic, had de Bosnisch-Servische president een eigen lijfwacht hebben benoemd; vermoedelijk is dat wat bovengenoemde Bosnische functionaris het "leger" van Karadzic noemde. Opmerkelijk is het genoemde bestaan van een strijdmacht onder leiding van Gvero, de plaatsvervanger van Mladic. Hoewel denkbaar is dat deze uitspraak met name bedoeld is om in te spelen op de verdeeldheid in de Bosnisch-Servische rijen, kan zij ook een bevestiging zijn van eerdere indicaties dat Milosevic, in het kader van zijn pogingen zijn invloed op de RS te vergroten en Karadzic van het toneel te verwijderen, ook steun heeft verworven in de VRS. Hoewel Mladic en Milosevic beide in een machtsstrijd met Karadzic zijn gewikkeld, wijst eerstgenoemde het door Milosevic ondertekende vredesverdrag voor Bosnië-Herzegovina af omdat dit de opgave van door de VRS veroverd gebied inhoudt.

Kroatië

De VN heeft bekend gemaakt dat vanuit haar kantoor in Zagreb grote hoeveelheden computergegevens zijn gestolen met betrekking tot de schendingen van de mensenrechten die de afgelopen vier jaar in Kroatië zijn gepleegd. Daarvan bestaan in de meeste gevallen geen kopieën. Servische functionarissen, zowel uit oost-Slavonië als "Joegoslavië", hebben inmiddels heftig geprotesteerd tegen deze ontwikkeling en de VN impliciet beschuldigd van betrokkenheid bij deze diefstal. Dit houdt verband met het feit dat het verloren gegane materiaal vooral betrekking had op Kroatische schendingen van de rechten van Serviërs, vooral tijdens en na de Kroatische inval in de "Servische" gebieden in de republiek van het afgelopen jaar. Hoewel er geen reden is om betrokkenheid van Kroatische autoriteiten bij de diefstal te vermoeden, komt het verdwijnen van het materiaal over de genoemde gebeurtenissen, die onlangs nog aanleiding waren voor kritiek van de Veiligheidsraad, het Kroatische bewind zeker niet ongelegen. Dit zal zeker de betrekkingen van VN-personeel met de Serviërs, primair in oost-Slavonië, onder druk zetten.

Een hoge functionaris uit oost-Slavonië, het enige deel van Kroatië dat nog onder Servische controle staat, heeft verklaard dat de Kroatische Serviërs de demilitarisering van het gebied uiterst terughoudend zullen benaderen en vooral oog zullen hebben voor de veiligheid van de lokale bevolking. Hij stelde dat het eerste gebied dat voor demilitarisering in aanmerking komt, de huidige "grens" met Kroatië is. Tevens onderstreepte hij dat de jongste VN-resoluties met betrekking tot oost-Slavonië geen bepalingen bevatten over opheffing van lokale (Servische) autoriteiten. UNTAES, de VN-vredesmacht die op grond van deze resoluties in het gebied zal worden gestationeerd, zou derhalve in de visie van de Kroatische Serviërs verplicht zijn met deze instanties samen te werken.

Deze uitspraken onderstrepen dat de Serviërs uit oost-Slavonië een groot voorbehoud blijven maken bij de genoemde VN-resoluties, die uiteindelijk voorzien in het herstel van het Kroatische gezag over oost-Slavonië. In hun visie zou de demilitarisering van het gebied eventuele Kroatische militaire operaties tegen oost-Slavonië aanzienlijk vereenvoudigen. Om die reden zullen zij, getuige bovenvermelde uitspraken, aandringen op een versterkte UNTAES-presentie aan wat de Serviërs zien als de "grens" tussen oost-Slavonië en Kroatië. Eveneens zullen zij zich blijven verzetten tegen een eenzijdige ontwapening van hun eenheden. Pogingen van UNTAES om hiertegen op te treden kunnen leiden tot confrontaties met de Serviërs.

Servië/Montenegro

Volgens een recente melding van het "Joegoslavische" persbureau TanJug heeft de president van Montenegro, Bulatovic, onlangs een bezoek gebracht aan de Bosnisch-Servische plaats Nevesinje in het grensgebied met Montenegro. Daarbij werd 150 ton humanitaire hulpgoederen aan de lokale bevolking overhandigd. Bulatovic verklaarde begrip te hebben voor de uitputting en oorlogsmoeheid van de bevolking van Nevesinje. Het bezoek van een officiële "Joegoslavische" functionaris aan Bosnië-Herzegovina is opmerkelijk. Vermoedelijk houdt het verband met het streven van "Joegoslavische" autoriteiten om hun invloed op de Bosnisch-Servische gebieden te vergroten.